

POŽAR BROJ 444

Tekst:
Boris Banjan

Požar u
šećerani
jedan od
najzahtjevnijih
požara s
kojima su se
susreli osječki
vatrogasaci
u posljednjih
deset godina

U OSIJEKU se 11. prosinca 2013. godine dogodio požar koji je u arhivi gradske vatrogasne postrojbe označen rednim brojem 444 – veliki požar, a ostat će zapamćen kao jedan od najzahtjevnijih požara koji su gasili osječki vatrogasci u zadnjih deset godina. Po silini vatre i potrebnim sredstvima za gašenje on ne pripada požarima 1. kategorije, ali po mnogo čemu drugome – da. Za cijelo vrijeme dok je trajalo gašenje sredstava nije nedostajalo, imali smo dovoljno ljudi, tehnike, alata i sredstava za gašenje, a ipak smo u jednom dijelu gašenja gubili bitku s požarom.

U 18,34 sati operativno dežurstvo primilo je dojavu od radnika Tvornice Šećera u Osijeku da iz jednog objekta tvornice izlazi gusti dim. Kako se tvornica nalazi na oko 2 km udaljenosti prema istoku, prva tri vozila iz dežurne smjene za 6 minuta stigla su na požarište.

TIJEK GAŠENJA

Po dolasku prvih vozila, zapovjednik smjene uočava plamen koji izbija na južnoj strani objekta visoko pri sljemenju zgrade. Plamen izbija iz objekta van. Zapovjednik poziva i autoljestvu. Za to vrijeme pristupa se gašenju požara

odbačene gumene trake koja se u smotanom kolutima nalazila u dnu objekta s vanjske južne strane, vertikalno ispod plamena koji je izbijao iz gornjeg dijela objekta. Gašenje se vrši mlaznicama s tzv. „prodornom vodom“, zbog materijala koji gori. Jedna navalna grupa preko ljestve s vanjske južne strane objekta uspostavlja mlaz s pjenom s ciljem gašenja vidljivog dijela gumene trake koja je gorjela tako da je požar krenuo od sredine pa se širio na istočnu i zapadnu stranu. Gašenje pjenom ne daje osobite rezultate jer se ne može doprijeti do trake u unutrašnjosti krovišta.

Odmah po dolasku i primanju informacija od radnika šećerane o požaru gumene transportne trake koja je zapalila visokokvalitetnu briketiranu stočnu hranu, uskladištenu u rasutom stanju u količini od 3.700 tona u zapadnom dijelu skladišta zapovjedniku dežurne smjene JPVP Grada Osijeka, postaje jasno o kako se ozbiljnoj situaciji radi. Skladište je puno crnog gustog dima čiju gustoću povremeno razrijedi po koji tračak svjetla nastao od plamtećih dijelova gumene trake koji su se otkidali i padali po stočnoj hrani. Zapovjednik se odlučuje za gaše-

nje gorućih dijelova trake rasutih po stočnoj hrani. Problema je više: kretanje navalnim grupama otežano je zbog propadanja nogu vatrogasaca duboko u brdo stočnog briketa, a gašenje gumene trake i briketa vrlo teško, jer komadi gume koji se konstantno otkidaju s nosača pri stropu ponovno izazivaju gorenje koje se gasi suhim prahom zbog opasnosti bubrenja briketa u slučaju gašenja vodom. U tom slučaju briketi višestruko povećavaju svoj volumen što bi u konačnici moglo ugroziti i statiku objekta.

Zapovjednik preko operativnog dežurstva JPVP Grada Osijeka traži pomoć. Podiže se DVD Donji grad, a DVD Gornji grad stavlja u pripremu. Donji grad ubrzo stiže s navalnim vozilom i cisternom te 7 vatrogasaca. Vozila se postavljaju sa sjeverne strane objekta sa zadaćom kontrole širenja požara na briketima stočne hrane što vrlo uspješno provode dobrovoljni vatrogasci. Za to vrijeme profesionalni vatrogasci se prebacuju na južnu stranu objekta sa cisternom te sa istočne strane preko navalnog vozila ulaze s dva mlaza za brzo gašenje potpomognuta pjenom unutar skladišta šećera jer je goruća gumena transportna traka i

Tvornica se nalazi na zemljišnom kompleksu veličine cca 17 Ha, a u tvorničkom krugu s još jednom tvornicom – Kanditom. Tvornica je počela s radom 1906. godine s dnevnim preradom šećerne repe od oko 700 tona. Teško je stradala tijekom savezničkog bombardiranja u lipnju 1944. godine te tijekom Domovinskog rata. Ipak, danas je to jedna od najmodernijih tvornica za proizvodnju šećera u Europi s količinom dnevne prerade od 7.500 tona šećerne repe na dan. Opožareni objekt dio je tvorničkih objekata koji je nastao na početku osnivanja tvornice, a čine ga linija za isušivanje rezanaca koja je sa zapadne strane vezana za ogromni zidano-betonski objekt dužine cca 100 m, širine 30 m, neobičnog oblika u trećoj dimenziji (zgrada nema krova, već se u svojoj zadnjoj trećini visine sastavlja po sredini u betonski luk). Visina sljemena objekta je oko 15 metara. Zgrada je po širini negdje oko sredine podijeljena zidano - betonskim zidom, a povezana četvrtastim otvorom u sredini zida, prizemno 4 x 4 m. Taj je otvor pregrađen drvenim fosnama debljine cca 5 cm. U zapadnom

dijelu skladišta nalazilo se 3.700 tona briketirane stočne hrane, a u istočnom dijelu 1.360 tona šećera na paletama. Zgrada je ostakljena prozorima dimenzija cca 40 x 120 cijelom dužinom sa sjeverne i južne strane u zadnjoj trećini visine (cca na 12 m visine). U sljemenju zgrade s unutarnje strane po cijeloj dužini nalazi se rešetkasta metalna konstrukcija koja služi kao nosač gumene transportne trake za potrebe skladištenja robe u rasutom stanju poput stočne hrane i sl.

Sa sjeverne strane skladišnog objekta nalaze se drugi objekti i tehnološka postrojenja na udaljenosti od 5 m. S južne strane nalaze se veliki skladišni bazeni za skladištenje visokokaloričnog ugljena na otvorenom na udaljenosti oko 10 m. S istočne strane je otvoreni prostor. Potrebno je spomenuti i razvod plina koji se nalazi na južnoj strani zgrade s vanjske strane na visini oko 5 m; proteže se cijelom dužinom zgrade, a čini ju cijev promjera je cca 20 cm. Tlak u cijevi je 3,5 bara.

Korištenje autoljestve - navalna grupa uspostavlja mlaz s pjnom

tamo napravila nekoliko požara na paletama. Inače, u skladištu se nalazi 1.360 tona šećera na drvenim paletama pakiranom u papirnate vreće od 50 kg po 20 vreća omotanih najlonskom folijom. Skladište sadrži palete s vrećama šećera u dubini od 35 m, širini 30 m, a palete su naslagane u tri reda, ukupne visine između 3,5 i 4 m. U skladištu ne postoje prolazi između redova paleta. Ne može se uvući ni čovjek, a kamoli radni stroj. Ta činjenica, kao i činjenica da je gumena goruća traka neprestano izazivala nove početne požare, presudila je u daljnjem tijeku spašavanja šećera.

POŽAR GUMENE TRAKE OTEŽAVAO GAŠENJE

Osim požara u unutrašnjosti objekta, vatrogasce je zatekao i požar odbačene gumene trake na polovici vanjske južne strane skladišta koji je prvo gasila posada navalnog vozila s dva mlaza i „prodornom vodom“. On je samo dodatno komplicirao situaciju, jer su vatrogasci morali pratiti napredovanje i tog vanjskog požara. Pored goruće trake zatekli smo i opremu za autogeno zavarivanje, boce s acetilenom i kisikom, a cijevi s boca vodile su na krov objekta te na kraju završavale plamenikom. Po tragovima izgorjene bitumenske izolacije na vanjskom zidu s južne strane skladišta, zaključili smo da su najvjero-

jatnije radovi s plamenikom na toj strani objekta bili razlogom nastanka i širenja požara u unutrašnjosti. Nakon zaustavljanja širenja tog požara, navalne grupe s vozilom prebacuju se na istočnu stranu i kroz velika vrata 5 x 4 m s dva mlaza pjene gase brojne požare gumene trake na paletama šećera. Treba spomenuti da se od dolaska prvih vatrogasaca na požarište pokušavalo spriječiti daljnje gorenje gumene transportne trake pri stropu skladišta. Unatoč činjenici da se uz transportnu traku nalazi i servisni most po cijeloj dužini stropa, gašenje trake bilo je nemoguće. Mostom se nismo mogli kretati zbog velike količine topline i dima koji su ispunili cijeli objekt, a traka se nalazila u metalnoj konstrukciji koja ju je štitila od naših mlazeva. Također činjenica da je traka napravljena kao beskonačna, gornji dio trake koji se nalazio uz strop bio je nedohvatljiv s poda objekta gdje su nalazile i naše mlaznice. Gašenje preko ljestve po dubini bilo je također neizvodivo jer je objekt ukupne dužine preko 100 m. Roba (šećer i stočni briketirani rezanac) bili su također nepremostiva prepreka zbog nepravilnog skladištenja. Cisterna s južne strane objekta hidrofira mlaz za gašenje ostataka gumene transportne trake izvan skladišta. Ona u isto vrijeme napaja i navalno vozilo, a kad ono od-

lazi na punjenje spremnika gorivom i mlaz za gašenje požara šećera unutar skladišta. Nekako u isto vrijeme na požaru se pojavljuju i nekolicina vatrogasaca iz JPVP Grada Osijeka koji su došli u noćnu smjenu. Oni preuzimaju zahtjevnju zadaću otvaranja metalnih vrata u visini sljemena krova s istočne strane. Čine to uz pomoć autoljestve, a nakon otvaranja mlazom pjene pokušavaju ugasiti goruću transportnu traku koja baš u tom dijelu krovšta gori najvećim intenzitetom. Polako uviđamo da na ovaj način nećemo staviti požar pod nadzor. U dubini skladišta neprestano se pojavljuju nova žarišta požara. Skladište je ispunjeno crnim gustim dimom koji ni nakon uspostave prisilne ventilacije ne uspijevamo izbaciti iz objekta. S tehnologom tvornice i članom uprave dogovaram izvlačenje što veće količine paleta sa šećerom iz skladišta. Tu treba spomenuti da je i zapovjednik dežurne smjene odmah po dolasku prve ekipe vatrogasca na požarište tražio da se počne s izvoženjem šećera, ali se radnici Tvornice nisu odmah snašli da bi izvršili ovu zapovijed. Nakon toga u skladišni prostor ulazi pet viličara i dva buldožera. Tu počinje bitka s vremenom. Cilj nam je svima spasiti što veću količinu šećera. U isto vrijeme kretanje u tom prostoru postaje pravi rizik jer radnici na strojevima ne

Upadanje u brikete dodatno je otežavalo gašenje u mračnom i zadimljenom prostoru

vide dobro u dimu, a izvlačenje šećera odvija se brzo. Srećom, prilikom tih akcija nitko nije stradao. Na ovaj način uspjele se spasiti oko 30 % ukupnog šećera iz skladišta. Usporedno s gašenjem radimo i brojne druge akcije. Na požarište pozivam i kombinirano vozilo voda – pjena koje osigurava pričuvu pjene u slučaju potrebe. Pozivamo i banku zraka te tehničko vozilo za potrebe punjenja boca te zamjenu dišnih aparata. Ujedno tražimo od radnika Tvornice da nam pomognu u otvaranju bočnih vrata skladišta koja su bila zatvorena dvokrilnim metalnim vratima preko kojih su bile zavarene metalne grede L profila. Iza vrata nalazilo se i pojačanje od drvene pregrade izrađene od debelih fosni. Takva vrata veličine cca 3 x 3 m nalazila su se na sjevernoj i južnoj strani objekta u razmaku na svakih 20 m. Htjeli smo preko bokova napasti požar na uskladištenom šećeru kako bismo spriječili njegovo širenje prema dubini skladišta i pregradi iza koje je stočni briket. No rezanje plamenikom metalnih greda na više mjesta, zatim drvenih fosni motornom pilom kako bi se napravili bočni ulazi, odnijeli su dosta vremena. Kad smo se probili s mlaznicama po bokovima vidjeli smo da je transportna traka raširila požar sve do drvene pregrade i da su fosne na pregradnoj stijeni progorile, a stočni briket se u tom dijelu spojio sa rasutim šećerom. U tim trenucima mijenjamo taktiku. S radnicima dogovaramo da se

velikim buldožerima probije put kroz opožarene palete sa šećerom kroz sredinu skladišta sve do pregrade. Buldožeri to i čine, a mi ih pratimo mlazovima sa srednjetačnom raspršenom vodom. Na taj način spriječili smo spajanje požara.

KARAMELIZIRANA VATROGASNA OPREMA

Ono što nam se dosad nije dogodilo niti na jednom požaru je problem kretanja kroz otoplenu šećernu melasu. Šećer koji je gorio topio se, pretvarao u tekući šećer, a u kontaktu s vodom i hladnim vanjskim zrakom brzo zgušnjavao. To je imalo učinak lijepljenja svih dijelova odjeće i obuće. Hodanje kroz takav medij vrlo je otežano. Međutim, još veći problem nastao je u korištenju karamelizirane vatrogasne opreme. Plućni automati na dišnim aparatima otkazivali su u velikom broju. Isto tako, radio uređaji i lampe za rasvjetu sve češće su otkazivali. Sve nabrojano, i još puno nespomenutog, otežavalo nam je rad i sprječavalo nas u brzom izvođenju pojedinih akcija.

Ipak, uspjeli smo u akciji zaštite briketirane stočne hrane koju su vatrogasci više puta snimali termo kamerama te nadzirali sve do jutra kako bi spriječili njeno zapaljenje. Treba spomenuti dobrovoljne vatrogasce koji su se oko 1,30 u noći zamijenili. Umjesto umornih i promrzlih vatrogasaca iz DVD-a Osijek Donji grad, na požar su došli dečki iz DVD-a Osijek Gornji grad s navalnim vozilom i 7 vatrogasaca. Njih su opet ujutro oko 8 sati ujutro zamijenili vatrogasci iz DVD-a Retfala. Zamjenjivali su se i vatrogasci iz profesionalne vatrogasne postrojbe. U 22,08 noćna smjena zamijenila je dnevnu, a jutarnja u 7,00 preuzela požarište od noćne smjene.

Oko pola 9 ujutro 12. 12. 2013. godine pregledom briketirane stočne hrane uočavamo goruće

žarište na površini briketa pri vrhu gomile sa sjeverne strane. Opožareno je oko 5m2 površine. Odmah pristupamo njenom gašenju mlazom raspršene vodene magle. Zbog opasnosti širenja požara u dubinu materijala, a time stvaranja novih kompliciranih situacija, tražim od uprave društva da se krene sa što hitnijem izvoženjem briketirane hrane. Radnici se brzo organiziraju te izvoze hranu dok vatrogasci dežuraju s mlazom kako bi spriječili širenje požara. Na taj način uspjelo se spasiti oko 3.200 tona visokokvalitetne briketirane stočne hrane. Vatrogasci iz profesionalne vatrogasne postrojbe dežuraju do 17,00 sati poslijepodne kada dežurni zapovjednik smjene predaje požarište dežurnom vatrogascu iz tvornice šećera.

I tako je za nas završila jedna od najsloženijih intervencija na nekom industrijskom pogonu uopće.

Neurednost u održavanju skladišta, zatvorena bočna vrata, način smještanja robe te razmještaj konstrukcije s transportnom trakom najvažniji su razlozi zbog kojih naše akcije nisu imale više učinka. Radnje koje su se odvijale na samom objektu s otvorenim plamenom iz plamenika uređaja za autogeno zavarivanje čini se da nisu obavljene prema propisima iz zaštite na radu i zaštite od požara. Treba spomenuti i cijev plinskog razvoda (Ø 20 cm, 3,5 bara tlaka) koju je grijao požar odozdo. Ona je mogla biti razlogom naglog proširenja požara i nastanka brojnih kompliciranih situacija na požarištu. Srećom, to se nije dogodilo.

U svakom slučaju još jedno veliko iskustvo za vatrogasce grada Osijeka, ali i upozorenje da se trebaju intenzivirati kontakti s predstavnicima tvrtki koje posjeduju opasne objekte i tehnologije. Treba ih pravovremeno upozoravati na nepravilnosti kako bi se nastanak i širenje požara predvidjeli i na taj način spriječili.